

Мишљење о процени ризика корупције у одредбама Нацрта закона о изменама и допунама Закона о судијама и Нацрта закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву

Министарство правде припремило је Нацрт закона о изменама и допунама Закона о судијама и Нацрт закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву (у даљем тексту: Нацрти закона) поводом којих је у току јавна расправа.

Према образложењима, разлози за израду Нацрта закона произлазе из одлука Уставног суда, које су објављене у „Службеном гласнику РС”, бр. 111/14 од 15. октобра 2014. године. Наиме, овим одлукама престале су да важе одредбе Закона о судијама и Закона о јавном тужилаштву којима је било прописано да су Високи савет судства и Државно веће тужилаца дужни да приликом предлагања кандидата за избор судије прекршајног или основног суда, односно заменика основног јавног тужиоца предложи кандидата који је завршио почетну обуку у Правосудној академији, у складу са посебним законом. Како је истакнуто, Нацртима закона прописују се посебна правила за утврђивање стручности и оспособљености кандидата за судију који се први пут бира за обављање судијске функције у прекршајном и основном суду, односно кандидата за заменика јавног тужиоца који се први пут бира за обављање функције заменика јавног тужиоца у основном јавном тужилаштву, при чему су кандидати који су завршили почетну обуку на Правосудној академији ослобођени полагања посебног испита који организују Високи савет судства и Државно веће тужилаца. Поред тога, завршна оцена са почетне обуке на Правосудној академији изједначена је са оценом на том посебном испиту.

Један од циљева Националне стратегије за борбу против корупције и Акционог плана за њено спровођење јесте да процес избора, напредовања и одговорности носилаца правосудних функција буде заснован на јасним, објективним, транспарентним и унапред утврђеним критеријумима. Међу мерама које је потребно предузети ради остваривања овог циља налази се усаглашавање Закона о судијама и Закона о јавном тужилаштву са Законом о Правосудној академији у погледу критеријума за први избор на правосудну функцију; усвајање нормативног оквира којим се дефинишу јасни и објективно мерљиви критеријуми и поступци за избор и напредовање носилаца судијске функције и успостављање транспарентности у поступку избора кандидата носилаца судијске функције и функције заменика јавног тужиоца.

Нацртима закона нису обухваћене све потребне измене предвиђене стратешким оквиром за борбу против корупције. Наиме, након што су изменама и допунама Закона о судијама и Закона о јавном тужилаштву из 2013. године ови закони усаглашени са Законом о Правосудној академији у погледу критеријума за први избор на правосудну функцију, Уставни суд је донео поменуте одлуке. Имајући у виду наведено, било је неопходно поново приступити изменама и допунама Закона о Правосудној академији, Закона о судијама и Закона о јавном тужилаштву, како би се усагласили критеријуми за први избор на правосудну функцију. Предложена решења представљају корак ка том циљу, али их је потребно допунити и прецизирати. Такође, како би у потпуности био заокружен нормативни оквир којим се дефинишу јасни и објективно мерљиви критеријуми и поступци за избор и напредовање носилаца правосудних функција, неопходно је да Високи савет судства и Државно веће тужилаца донесу, или измене и допуне правилнике о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судија, односно заменика јавних тужилаца који ће бити детаљни, прецизни и јасни, односно који неће остављати широк простор за дискреционо одлучивање, што још увек није случај.

Нацртима закона није детаљније уређено ко ће и на који начин проверавати стручност и

оспособљеност на испитима које организују Високи савет судства, односно Државно веће тужилаца. Уместо тога, предвиђено је да ће Високи савет судства и Државно веће тужилаца прописати програм и начин полагања ових испита, с тим што није одређен рок у којем ће то учинити.

Имајући у виду наведено, препорука је да се одредбе Нацрта закона допуне и да се прецизира како ће се проверавати стручност и оспособљеност на испитима који организују Високи савет судства, односно Државно веће тужилаца. Поред тога, потребно је прописати рок у којем ће Високи савет судства, односно Државно веће тужилаца донети акте којим ће детаљније прописати програм и начин полагања ових испита.

Агенција за борбу против корупције сматра да би отклањање идентификованих недостатака допринело побољшању Нацрта закона и остваривању једног од прокламованих циљева Националне стратегије за борбу против корупције. Поред тога, мишљења смо да је у циљу стварања нормативног оквира којим се дефинишу јасни и објективно мерљиви критеријуми и поступци за избор и напредовање носилаца правосудних функција неопходно размотрити и додатне измене ових закона, као и доношење, или измене и допуне аката Високог савета судства и Државног већа тужилаца који ће се односити на ова питања.

Београд, 18. јун 2015. године